

Jõulueelne kirikuskandaal! Loe lk 4-5!

Kochi, Aegi ja Ansipi korraldatud skandaalist ning sellest, kuidas nad on seotud Keskerakonnaga.

KESKNÄDAL

Nr 49 (728) 22. detsember 2010

Ilmub aastast 1999

Hind
9 krooni / 0,58 €

ISSN 1406-9083

RAHVA POLIITIKALEHT

Uus aasta toob uue raha

Krooni minek ja euro tulek on Kesknädala staažika saržisti HUGO HIIBUSE nägemuses kelmikas jõuluvana-protseduur koos turvapäkapikkudega. Kuid eesti rahva enamuse jaoks on tegemist järjekordse rahareformiga, mida siinmail iga põlvkond üle elanud, mõni koguni mitu korda oma elu jooksul.

Valitsuspoliitikud unistavad eurost kui majanduse käivitajast, kogenud Eestimaa inimesed arvavad aga, et nii lihtsalt need elu ja maailma asjad ei käi. Ennustatakse ka vatti ja vile, taaskordset rahakaotust igaühele, mõned mustad prognoosid ennustavad eurotsooni jätkuvat kõikumist, et mitte öelda kokkukukkumist.

Me kõik teame, et on vankreid, mida enam peatada ei saa. Praegu, aastavahetusel 2010/2011, on selleks kroonivanker. Huvasti, Raud, Baer, Keres, Hurt, Tammsaare, Tobias, Koidula, Jakobson! Eesti asi muutub meie oma silme all euroasjaks.

Häid pühi kõigile Kesknädala lugejaile! Kohtume taas 12. jaanuaril.

Juhtkiri

Maailm võiks muutuda normaalseks

IVARI VEE
toimetaja

2010. aasta hakkab lõppema. Just viimastele päevadele on sattunud mitu sündmust, mis näitavad, et maailmas on toimumas midagi globaalset. Kui jätta mängust välja Wikileaks, Korea poolsaarel toimuv ning isegi kõrvõimalikud intriigid erinevate valutatute ümber, olgu nendeks siis euro, dollar või mõni muu paber, on kindlasti tarvis peatuda suurel Valgevenel ning selle igavesel presidendil Aleksandr Lukašenkjal ja väikesel Eestil ning meie riigis ligi sama kaua võimu nautinud Reformierakonnal.

Keset Euroopat on 10 miljoni elanikuga riik nimega Valgevene, mida juba 16 aastat on juhitud väidetavalt kõige hullem hulgigaan Euroopas. Läänepoolsed naabrid on püüdnud igati tollest riigist, eriti selle juhtidest, eralduda. Aastaid on loodud kõrvõimalikke blokaade ja piiranguid, millele Lukašenka vastab, et me pole teie sõprust tahtnudki, oleme ise ülitargad ning elame maailmas kõige paremini. Enamasti täiendab ta oma avaldusi veel mingi eriti robustse ja pretseeditud rumalusega.

Äsja nõõdusid Valgevenes järjekordsed presidendivalimised. Aleksandr Lukašenka (ja nüüd ka tema noorema vallaspoja Kolja) ametiaega pikendati veel nelja-viie aasta võrra. Arvata on, et ei Valgevene ega ka teiste riikide mõtleval analüütikud tulemustes kahelnudki. Lukašenka ise ja tema kodumeedia kinnitavad ju, et Valgevene rahvas armastab oma juhte – see tähendab teda ja Koljat – üle kõige ning et tänu neile elab ka Valgevene rahvas ülimes rõõmus, õnnes ja külluses ning ootab tulevikult vaid veel rohkem rõõmu, õnne ja küllust. Elagu *batka* Luka ning kuigi väikene, aga juba marssal Kolja! Hurraa, seltsimehed!

Hoolimata pidevast ajupesust ning totaalsest propagandast ei ole aga rahvas seal enam nõus vaikima. Vähe sellest, esmaspäeva hommikul lendasid kivid ka juba nende Parlamendihoonde akendesse. See on Valgevenes midagi uut. Sest valgevenelased peaaegu sama pikatoimelised ja, mis peasi, sama eeskujulikud kodanikud kui eestlased.

Mis aga toimub meil siin, Euroopa Liidu liikmesriigis? Meie valitsus on võtnud ette teha kõik, et teravdada mitte ainult siseriiklikku olukorda, vaid kakelda pidevalt ka naabritega. Kusjuures tehakse seda ülimalt totraalt, nii et ei ole mingitki võimalust endast enam-vähem normaalselt muljet jätta. Sellest hoolimata käib hädaldamine taevani. Karjutakse: appi, meile tehakse liiga!, nina topitakse meie siseasjadesse!, meisse ei suhtuta piisava austusega!

Kuidas aga on võimalik meisse austavalt suhtuda, kui me ise ei austa teisi? Ah, mis siin teist

test rääkida – kui me iseendassegi austusega ei suhtu!

Inimesed hukuvad lumetormis, aga valitsusliikmed ei viitsi isegi kottu välja tulla, kinnitades, et rahvas peab ise ootamatult rasket olukorrast kuidagi välja tulema, sest valitsusel puuduvad vahendid. Siis, kui inimesed asuvadki ise olukorda lahendama ja üksteist abistama, tuleb ametnikkond siiski õue, hakates abistajaid trahvima valitsuse määruste eiramise pärast – näe, abistajal ei olnud õige kütus! Kurat küll!!! Sedavõrd suure idiotismi peale vajuvad käed rüppe...

Kuidas on võimalik meid mitte sildistada, kui me ise teeme selleks kõik? Oma poliitilises kemplemises ja vastastele ärapanemises kasutatakse Eestimaal niivõrd totraid võtteid, et tehakse ennast ja sealt edasi kogu riik ja rahvas maailma naerualusteks. Ehk nagu klassikud on öelnud – jämedalt väljendades väljendit ei ole. Süüdimatult minnakse pulli tegema. Et sülgame õige Savisaarele trepimademelt pähe. Sülitataksegi. Aga pihta ei saa mitte Savisaar, vaid õigeusukirik – kusjuures suur kirikupüha, Kristuse sünnimine, on ukse ees. Kiriku tallavad jalge alla vaid barbarid, kelle ainsad hingelised väärtused on nende puuslikud.

Või kui öeldakse juba täiesti avalikult välja, et kolmandik maksumaksjatest (kes maksavad palka neile samadele poliitikele ning ametnikele), on teisejärgulised ja on ära teeninud täpselt ühesuguse töö eest vähemalt veerandi jagu vähem tasu kui etnilised eestlased. Ja kui teatakse, et See Erakond, kes kas või natukenegi teeb midagi selleks, et seesama kolmandik elanikkonnast saaks vähegi korraliku hariduse, on rahvusele ohtlik. Rääkimata eesmärgikindlastest lollustest, mida meie valitsus on viimase kolme-nelja aasta jooksul teinud ja mis nüüd tänu Wikileaksile ilmsiks on tulnud. Seda teemat aga hakkame kajastama juba tuleval aastal.

Mida lõpuks öelda? Vaid kaht asja. Tuleb välja, et Aleksandr Lukašenka polegi ainus kapriisne laps Euroopas, kelle käitumine ajab üheaegselt naerma ja samas ka hirmutab – ei oska ju keegi täpselt öelda, mida see laps järgmisena ette võtab. Nüüd on temaga liitunud ka meie kodused „tarkpead“.

Tundub, et ettekuulutused hakkavad täide minema – võimalulijad nii meil kui mujal käituvad aina ebakindlamalt ja rabedamalt, mis tähendab, et süsteemid rebenevad igast otsast ja järgmine aasta töötab tulla põnevalt ootamatu. Elame, näeme!

Ilusaid pühi, kallid sõbrad – need, kellele meeldiks elada normaalses maailmas!

nädala nupud

Viisitamme puhul ei otsitud tõendeid, vaid kuritegu

Tallinna Ringkonnakohus mõistis õigeks keskerakondlase, Pärnu endise linnaeapa Mart Viisitamme (*pildil*). Tema „kuriteo“ uurimiseks kulutati väga palju jõudu ja suur summa rahva raha. Kapo kuulus pikka aega tema kõnesid pealt, uurijad tegid massilisi läbiotsimisi linnavalitsuses ja Viisitamme kodus, üks uurija konutas mitu kuud linnavalitsuses ja nuuskis ning ajakirjandus kajastas seda kõike kui tõendusmaterjali kogumist. Tuleb ka meelde, et Viisitamme külastas kapo uurijad samal päeval, mil tema abikaasa ootas sünnitusmajas isa äsjasündinud kaksikutele järele! Kõigest Viisitamme kallal toimepandust oli aru saada, et ei koguta mitte tõendusmaterjali, vaid otsitakse kuritegu. Kuritegu ei leitud, maksumaksja raha kulutati ligi miljon krooni. Kes vastutab sisuliselt ebaseadusliku jälitamise ja poliitnõrva katse eest?

Kas lugupeetud pärnakatel võiks piinlik hakata? Kogu see Viisitamme ja abilinnapea Simmo Saare kohtuasja stsenaarium klopsiti kokku väga kõrgel tasemel, et ette valmistada oma „parteitu“ kandidaadi Toomas Kivimägi linnaeapa saamist. Mis puutub aga Viisitamme-Saare kohtufarssi, siis nagu üks terane netikommentaator kirjutab, meenutab see õhupalli, mis on udus kogemata siili otsa potsatanud.

Mikitamäe vallavanem astus Keskerakonda

Mikitamäe vallavanem Inge Hirno (*pildil*) astus Keskerakonda. Hirno sõnul saab just Keskerakonnas hästi oma vaadete eest seista. Hirno jaoks tähtsaim on regionaalpoliitika. Tema sõnul vajab meie riik kiiret ja otsustavat keskendumist maaelu parandamisele. „Kohalikud omavalitsused on inimestele ikkagi kõige lähemal ning seepärast peaks valitsus neid kohtlema võrdse partnerina, mitte käsutäitjana. Olen veendunud, et Keskerakonnal on ainsana piisavalt jõudu ja tahtmist, seismaks maaelu ja kohalike omavalitsuste hea käekäigu eest,“ ütles Hirno. Ta on on Mikitamäe vallavanem olnud 2007. aastast ning omavalitsuskogemusi omab ta 1990. aastast. Hirno on töötanud ka endise põllumajandusministri Ester Tuiksoo nõunikuna.

Head jõulurahu – kuid mitte rahvasaadikuile!

Ennekuulmatu!, pahandab toimetusele saadetud kirjas Riigikogu liige Heimar Lenk (*pildil*), kelle sõnul juhtub ainult Eestis, et parlament koguneb otsust tegema jõulureedel (!).

„Pole piiril vaenlast näha, pole valitsuskriisi tunda, pole isegi umbusaldust ühelegi ministrile. Aga Riigikogu 101 rahvasemikku kutsutakse kiirkorras Toompeale oravate vigu parandama. Liiklusseadus, mida vuntsiti õige mitu aastat, kukkus vale ja vildakas välja. Alles nädalapäevad tagasi kiitis majanduskomisjoni esimees Urmas Klaas (Reform) saalis seadust taevani ja opositsiooni ettepanek vastuvõtmine edasi lükata kukutati läbi. Nüüd läks kõige liha teed vilets seadus ise ja saadikud helistati kiiremas korras kokku, et 23. detsembril, kui kogu kristlik maailm valmistub viimseid hetki rahu- ja kodupühi tähistama, päästma veel mis annab. Aeg näitab, kuidas Eestimaa autojuhid ja jalakäijad tulevikus jõulureedel lapitud seadustähe järgi liikuma hakkavad!“, kirjutab Lenk.

HIIBUSE NÄDAL

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn,
Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717
Toimetajad: 6 274 573
6 274 571

Peatoimetaja:

Urmi Reinde
urmi@kesknadal.ee

Poliitikoimetaja:

Ivari Vee
ivari@kesknadal.ee

Uudistejuht:

Indrek Veiserik
indrek@kesknadal.ee

Toimetaja:

Tiit Maksim
tiit@kesknadal.ee

Toimetuse käsikirju ei tagasta.
Kesknädalas ilmunud artiklid
väljendavad nende autorite arvamust,
mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

2010 – mida ta tõi, 2011 – mida ta toob?

PEREPÜHA: Kaie Kõrb, Viesturs Jansons ja kaksikud poisid.

rahvusvahelisel balletifestivalil. See traditsioon on kestnud neli aastat ja ennast hästi sisse töötnud. Festivalist võtan osa tantsijana, aga ka minu stuudio lapsed tantsivad seal.

Aprillis tähistan oma juubelit. Estonia teater on mulle võimaldanud teha oma õhtu rahvusvahelisel tantsupäeval, 30. aprillil, kuigi mu sünnipäev on tegelikult 1. aprillil. Juubelietendus toimub koos külalistrupiga.

Muidu läheb elu oma tavalist rada – päev algab lasteaiaga ja päev lõpeb lasteaiaga. Poisid said novembris kolmeks ja käivad Tallinnas heas lasteaias. Elan jätkuvalt Tammneemes ja elame praegu nagu lumelinnas!

Ema aitab mind nii palju, kui jõuab. Viestursil on tööd samuti minu stuudios ja balletikoolis, aga uus tööala on tal iluuisutamise koreograafia – ta töötab praegu Tiiu Valgemäe uisukoolis, kust on loota andekaid jäätantsijaid.

Eesti rahvale soovin rõõmu ja hingerahu südamesse, et jätkuks jõudu ja TERVIST uuel aastal. Ning alati saab oma hinge soojendada mõne ilusa balletietendusega.

Balletiõpetaja KAIE KÕRB:

2010. aasta tõi kurbust ja rõõmu, nagu elus ikka. Horoskoobi järgi oli see muutuste aasta ja nii ta muutusi tõi.

Töölaseks on päris raske olnud, aga üks hea asi on tehtud – alustas Kaie Kõrbi Balletistuudio. Eks tegelesin selle loomisega ka juba varem, aga nüüd oleme tõeliselt omaette stuudio, mis töötab Solarise keskuse Tantsuakadeemias.

Teine tähtis asi oli see, et pärast lapsepühkust läksin tagasi riikliikku balletikooli ja võtsin jälle endale uue klassi. Olen jätkuvalt ka ise loominguga tegelema. Tantsin veel koostöös Mai Murdmaaga juba varem tehtud lavastuses „Phaedra“, millega meil on jaanuaris ees etendused Pärnus ja Viljandis. Aga üks mõtteid liiguvad juba uue lavastuse poole.

Osalen kindlasti Jõhvi konserdimajas

VADIM BELOBROVTSEV

Tallinna abilinnapea

Mida jääb meenutama aasta 2010?

Aasta 2010 oli paljude eestlaste jaoks ikkagi veel raske aasta, kuna majanduskriis ei ole siiani kuhugi kadunud ja töötuse tase jääb väga kõrgeks, on siiski trend positiivseks muutumas. Samas hakkasid aasta teisel poolel kasvama hinnad, mis paljude inimeste jaoks oli järjekordseks ebameeldivaks üllatuseks.

Minu suurim tööalane muutus sel aastal on novembrikuus Tallinna abilinnapeaks saamine. See amet on minu jaoks väljakutse, millega kaasneb suur vastutus ja kõrge ootused, samas ei ole ma sotsiaaldemokraadina kunagi tööd kartnud ja olen veendunud, et suudan olla tallinlastele oma uues ametis kasulik. See on minu jaoks kõige tähtsam eesmärk.

Kui rääkida isiklikest sündmustest, mis meelde jäid, siis külastasin sel aastal esimest korda Verdi ja pizza kodumaad Itaaliat ja pean ausalt tunnistama, et on tõepoolest võimatu öelda mis on parem – Itaalia vein, toit või arhitektuur, kõik on lihtsalt *perfetto*.

Mida ootate uuel aastal isiklikult ja üldiselt?

Järgmine aasta algab meil kahe suure sündmusega: krooni asemele tuleb euro ja Tallinnast saab 2011. aastaks Euroopa Kultuuripealinn. Euro puhul tahaks ikkagi loota, et sellega ei kaasne järjekordne hinnatõus, vaid ikkagi erinevate ekspertide poolt lubatud investeringute mahu suurenemine ja meie kõigi elatustaseme kasv.

Aastal 2011 on meil ka kaks poliitilist suursündmust: Eesti Vabariigi Presidendi ja Riigikogu valimised. Kevadisi Riigikogu valimisi ootan ma põnevusega, kuna osalen nendes esimest korda kandidaadina.

Loodetavasti raugub järgmisel aastal ka majanduslanguse hoog, väheneb töötus ja vaesus ja inimeste elukvaliteet hakkab paranema. Me ju soovime, et kõigil meil oleks hea Eestis elada.

Lõpetuseks soovin kõigile rahulikke jõule ja rõõmsat aastavahetust!

KATRIN SISKA

Lindakivi kultuurikeskuse direktor

Mida jääb meenutama aasta 2010?

Vapustavalt palju toreid seiku siin- ja sealpool Eesti piiri! Tänu minu pühendunud tööle on Lindakivi kultuurikeskus saanud värske ja rõõmsameelse hinguse.

Õppisin lohega surfama. Kuulutasin heliloojatele välja Tallinna ajaloo suurima eestikeelse laulukonkursi, mille finaalkontsert toimub tuleva aasta 14. veebruaril, valentinipäeval Nokia kontserdimajas projekti „Tallinn 2011“ raames. Kümme finalisti alustavad juba õige pea kultuurikeskuses Lindakivi lavaproove.

Mida ootate uuel aastal isiklikult ja üldiselt?

Uusi põnevaid väljakutseid!

Kaunist jõuluaega ning erilisi hetki lähedastega!
Tegusat ja võimasterohket uut aastat!

Arvo Sarapuu
Maarahva V Kongressi esimees,
Riigikogu liige, Keskerakond

Ilusaid Jõule!

Marika Tuus

Lasnamäe seniorseksioon tänab Jüri Ratast

On jõuluaeg nii kallis meil
ja südamed nii soojad
häid pühi soovime me teil
teed sõpru kokku toovad.

Lasnamäe seniorid tänavad Riigikogu aseesimeest Jüri Ratast, kes leidis kiirel jõulel ajal aega kohtuda meiega küünlavalgel!

Seksiooni nimel
Pille Lövend

Uusaastapidu Võrus

Keskerakonna Võrumaa piirkonna
uusaastapidu
pühapäeval, 9. jaanuaril
kell 16.00 kohvikus Dajandra
(Pikk tn. 21, Võru)

Osavõtumaks 100 krooni palume tasuda
detsembrikuu jooksul.

Info tel 52 58 615
Maie Kaiv

Savisaar tegi avalduse

Tallinna linnaapea ja Keskerakonna esimees Edgar Savisaar tegi 16. detsembril avalduse seoses Postimehe ajakirjaniku Tuuli Kochi 16. detsembri artikliga „Vastuluure kirjeldab Edgar Savisaart Venemaa mõjuagendina“

Ajakirjanik Tuuli Kochi sulest ilmus 16. detsembri Postimehe esiküljel sõnum, et Eesti vastuluure kirjeldab Edgar Savisaart Venemaa mõjuagendina. Vastuluurele andvat alust Savisaart mõjuagendiks tituleerida Lasnamäele ehitatav õigeusu kirik. Kochi kinnitusel küsinud linnaapea Venemaalt selle ehituseks 1,5 miljonit eurot.

Huvitaval kombel figureerib Savisaar „riigi julgeolekuskandaalis“ vaid kui opositsioonilise Keskerakonna esimees, mitte aga kui selle linna mees, kuhu kirikut rajatakse.

Samas püüavad koalitsioonipoliitikud ja neile meeelpärane meedia kõigiti rääkida rahaküsimisest kui Venemaa-poolsest „eeldatavast“ annetusest Keskerakonna valimiskampaaniale ja kirikuehitust mainitakse vaid kui alternatiivi, et kui Savisaar kusagil

näppepidi vahele jääb, siis nimetab ta seda raha kiriku ehitamisega seonduvaks. Valitsusmeedia ajakirjanikud teavad aga alati ju täpselt, et tegelikult tahtvat Savisaar kindlasti selle raha eest valimiskampaaniat teha ja võimule tulla ja siis Eesti riiki Venemaale maha müüa.

Kui tõsiselt rääkida, siis ei saa Kesknädal päris hästi aru, miks ei võiks üks riik aidata oma etniliste kaasmaalaste usueelistuslikku pühakoda ehitada. Meie teada ei ole selles mitte midagi kriminaalset. Venemaa fondid on aidanud õigeusu pühakodasid ehitada paljudes riikides, näiteks Iisraelis, Serbias, Ukrainas. Loomulikult on ka seal pühakojaehitusega tegelnud kohalikud omavalitsusjuhid. **Kn**

Fotodel Edgar Savisaare pressikonverents 16. detsembril

Tallinna linnaapea Edgar Savisaare avaldus

1. Esmakordselt olen teada saanud, et osalemine vene õigeusu kiriku ehitamisel ja selleks raha kogumisel kujutab enesest ohtu Eesti riigile. Olen seni abistanud luteri kirikute renoveerimist, juudi sünagoogi rajamist, Eesti õigeusu kirikute renoveerimist jne. Olen läbirääkimisi pidanud ka mošee ehitamiseks Tallinnasse. Selliste asjadega tegelevad maailmas kõik enesest lugu pidavad linnaapead. Kirikud on linnas vaimsed keskused, mis kannavad olulist kultuuripärandit, ühendavad inimesi ja kindlustavad kodurahu.

2. Täna Andrei Pervozvannõi Fondi hoolekogu esimeest Vladimir Jakuninist, kes on kaasa aidanud raha hankimisel selle kiriku ehitusele. Küsisin selleks tööpoolest 1,5 miljonit eurot, mis osaliselt on ka kirikul kätte saadud ja ehitustööd käivad tänu sellele. Need rahad on tulnud nii ettevõtjatelt kui ka ühiskondlikelt organisatsioonidelt, nii sularahas kui ka arвете maksmise kaudu. Selleks on isegi sõlmitud leping, mille koopiaid ma teile jagan. Lepingule eelnesid läbirääkimised ligi poole aasta jooksul. Kaitspolitsei on olnud tähelepanematu, kui ta väidab, et meie suhted Jakuniniga algasid alles eelmisel aastal. Tegelikult on need suhted vähemalt viis aastat vanad, ajast, kui ma avastasin selle mehe Eesti päritolu. Ta on üles kasvanud ja õppinud Pärnus. Selle projekti rahastamise suhtes olen teda ja tema kaastöötajaid korduvalt tagant kiirustanud, sest nurgakivi kirikule pandi juba 2003. aastal ja pärast seda ehitus enam ei edenenud.

3. Minge analoogia on siin Jaani kiriku ehitusega Peterburis, kuhu Eesti kultuuriministerium vahendajate kaudu (Eesti Kontsert jne) on pannud küllalt suuri rahasid. Kas nüüd peaksid siis ka Vene vastavad organid ajalehes küsima, kuidas on kiriku taastamise tulemusel tugevnenud Eesti mõjuvõim ja kes on sellele kaasa aidanud mõjutusagendid? Muidugi oleksime sellisest lähenemisest nõrduinud, sest usuasju ja riigiasju ei saa sel moel segamini ajada.

4. Võidakse küsida, kas rahaküsimine kirikuehituseks omab ka poliitilist tähendust ja kuivõrd on see seotud valimistega. Usun, et Reformierakond on huvitatud

Peterburi Jaani kiriku valmimisest enne 6. märtsi valimisi. Et rõõmustada oma poolehoidjaid ja anda neile positiivne impulss justkui paranenud suhetest Venemaaga. Suhted on kahepoolsed ja ma ei kujuta ette, et Eesti riik saaks keelata Venemaa toetust õigeusu kiriku ehitamisele Eestis. Keskerakond on huvitatud nii Jaani kiriku valmimisest Peterburis (seda enam, et Tallinnas just lõpetasime samanimelise kiriku renoveerimise Vabaduse väljakul) kui ka õigeusu kiriku ehitamisest Lasnamäele. Selles linnaosas elab 115 000 inimest, suur osa neist õigeusklikud, ja neile on tähtis saada valimiste eel positiivne impulss selle kiriku valmimisest.

5. Praegu on Eestis algatatud rahvusvaheline skandaal õigeusu kiriku ehitamise ümber. Pöördume kõikide kirikute poole järelepärimisega, kas kiriku ehitamisele kaasa aitamine ja selleks raha hankimine saab üldse olla kuritegu. Usuvabadus on tagatud mitte ainult Eesti põhiseadusega, vaid ka rahvusvahelise õigusega - pöördume üleilmselt demokraatiat ja inimete põhiõigusi kaitsvate organisatsioonide poole hinnangu saamiseks Eestis toimuvale. Pöördume ka Euroopa Nõukogu poole, algatamaks arutelu usuvähemuste õiguste kaitses Eestis.

6. Täna ajalehte Postimees küsimuse tõstatamise eest. Muidu ma ei teakski, milliseid dokumente minu kohta Eestis ringleb ja kuidas neid kasutatakse avaliku arvamuse manipuleerimiseks. Palun mitte hakata Postimeest taga kiusama allikakaitse küsimusega, kuna tänase artikli päritolu on niigi kõigile ilmne.

7. Valimiskampaania on hoo sisse saanud, valimiseni on jäänud vaid 2 kuud. Suured probleemid on mõlemal parempoolsel parteil. Hinnad on väljunud kontrolli alt, tööpuudus tegelikult ei lange. Erakordne kriisilukord on tekkinud seoses korruptsioonikahtlustega majandus- ja kommunikatsiooniministeriumis. KAPO viimaste aastate kõmukaim erioperatsioon Viisitamme ristilöömiseks kukkus just kohtus läbi. Sellises olukorras haarati viimase kaardi - vene kaardi - järele Eesti sise poliitikas.

KAA-skandaa

Kochi-Aegi-Ansipi skandaal

Teabeettekande skandaalis tänaseni ain-saks avalikuks allikaks jäänud peaminister Andrus Ansip on üritanud endalt tule kõrvale juhtimiseks välja tuua ka teisi allikaid. Alustuseks nimetas ta enda allikateks keskerakondlasi. Kui see ei andnud tulemusi, nõudis ta kategooriliselt, et kapo ise hakkaks avalikult Savisaart ründama. Ja teeks seda isegi juhul, kui eriteenistus ei suuda oma arvamusi põhjendada.

Peab tunnistama, et keskerakondlike allikate suhtes oli Ansipil isegi õigus. Aga õige pisut. Kõik kolm skandaali epitsentrisse sattunud tegelast on tööpoolest keskerakondlike sugemetega, Tuuli Koch, Raivo Aeg ja Andrus Ansip ise. Perenimede esitähede järgi on see pigem KAA-skandaal, eesnimelise aga TRA-skandaal.

Postimehe ajakirjanik Tuuli Koch (32)

Kuulus Keskerakonda 5 aastat. Astus erakonda liikmeks 1997. aastal ajakirjandustudengina Tartus ning lahkus erakonnast 2002. aastal Tallinnas.

Väljaastumise põhjuseks nimetas Koch ise toonase Eesti Päevalehe peatoimetaja Priit Hõbemägi korraldust, kelle sõnul tema ajalehe ajakirjanikud Keskerakonda ei kuulu. Aga nii nagu pole endisi luurajaid, nii pole ka endisi erakondlasi. Kõikidest erakondadest võib tuua näiteid väljaastunute, kes ometigi on säilitanud endiste

erakonnakaaslastega arvestatavad suhted.

Praeguse ajakirjanikutöö kõrvalt kirjutab Koch Keskerakonna esimehest Edgar Savisaarest raamatut, mis ilmuvat kas enne või pärast 2011. aasta märtsivalimisi.

Nagu näitas hiljutine juhtum minister Laine Jänest (Reformierakond) ärritanud loo ilmumise järel Postimehest koondatud Vahur Koorit-saga, võib Kochi allkirjaga loo tegelikuks autoriks olla ka Postimehe juhtiv ajakirjanik Kalle Muuli. Avalikkuse jaoks on senini aga teabeettekande loo ainuautoriks jäänud Tuuli Koch.

Taru		28.01.11		381	
AVALDUS					
SOOVIN ASTUDA EESTI KESKERAKONDA					
/ KESKERAKONNA NOORTEORGANISATSIOONI RECTE'sse /					
Enda kohta teatan:					
1) Eesnimi (TRÜKITÄHTEDEGA)		2) Perekonnanimi (TRÜKITÄHTEDEGA)			
TUULI		K O C H I			
3) Sünniaeg	päev	kuu	aasta	4) Sünnikoht	5) Suur
	05	11	1978	Võu	M
6) Isikukoodi 4 viimast numbrit		7) A a d r e s s			
		8) Postiindeks			
EE-270		9) Maakond, linn/vald		10) Sjsk, küla, tänav, maja, korter	
05607		Võu		[redacted]	
11) Kirjad saata aadressil: Tallinn [redacted]					
12) Räägin või valdan või kirjutan järgmisi keeli: eesti, vene, inglise, soome, sa rootsi (joon alla, vajadusel lisada veel)					
13) Haridus (mis kooli lõpetanud, mis aastal):				14) Eriala:	
Võu I Keskkool, 1996				[redacted]	
15) Töökoht (koos aadressiga):				16) Amet:	
Taru J. Põnnoni insidruudis ühikult, õmiskaloonid ja inglise ühik				[redacted]	
17) Tel. töö (linnakoodiga):		18) Tel. kodus:		19) Mobiil:	
[redacted]		[redacted]		[redacted]	
20) Kas oled olnud mõne erakonna liige: EI ☒ JAH ☐ (rist sobivasse l)					
21) Kui "JAH", siis millise, mis aastatel?					
22) Minu huvid - hobiaid on: uigandus					
Tuuli Kochi Keskerakonda astumise avaldus.					

li keskerakondlikud allikad

Koch

Aeg

Ansip

KESKERAKONNAGA SEOTUD: Teabeettekande skandaalis ainsaks avalikuks allikaks jäänud peaminister Andrus Ansip on üritanud endalt tule kõrvale juhtimiseks välja tuua ka teisi allikaid. Alustuseks nimetas ta enda allikateks keskerakondlasi. Kesknädal pakub, et ta võis mõelda Kochi ja Aegi.

Fotod: Teet Malsroos/Õhtuleht, Ivare Vee, Kesknädala arhiiv

Kaitsepolitsei peadirektor Raivo Aeg (48)

Oli Keskerakonna kandidaat Kuressaare linnapea ametisse 1993. aasta kohalikel valimistel. Politseis tegigi noor saarlane kiiret karjääri keskerakondlastest ekssiseministrite toel. Tõsi, kapo juhiks sai Aeg Jüri Pihli toel. Kuid Pihli suhted Keskerakonnaga on teadagi soojad.

Kuigi 12. novembril 2010 andis Kaitsepolitsei peadirektorile Raivo Aegile Eesti esimese politsei kindralinspektori auastme isamaaliitlasest siseminister Marko Pomerants, ei unustata eri-

teenistuses ka inimeste varasemaid sidemeid.

Peaminister Andrus Ansip (54)

Tartu linnapeana võitles koos Tallinnaga tarmukalt omavalitsuste huvide eest. Tallinna linnapea Edgar Savisaar ja Tartu linnapea Andrus Ansip allkirjastasid 2002. aastal 7. oktoobril kahe linna vahelise infotehnoloogia alase koostöö lepingu, andes esimest korda Eestis dokumendile digitaalse allkirja.

Ansipi toonasteks suurimateks vingameesteks olid poliitikas Mart Laar ja Juhan

Parts. Peaministriks sai Ansip ju Edgar Savisaare kombinatsiooniga 2005. aastal, kui moodustati nn küüslaugukoalitsioon Reformierakond – Keskerakond – Rahvaliid.

See, kuidas Ansip ei mäleta oma kompartei aparaadis töötatud aastaid, sarnaneb üha rohkem sellele, kuidas ta on unustanud oma tunduvalt hilisema koostöö Savisaare ja Keskerakonnaga. Peaministri mälus toimunud moondused tekitavad psühhiaatriat sügavalt mitte tundes inimeses aga küll küsimuse, et kas Ansip pole praeguses KAA-

12. novembril 2010 andis isamaaliitlasest siseminister Marko Pomerants Kaitsepolitsei peadirektorile Raivo Aegile Eesti esimese politsei-kindralinspektori auastme.

skandaalis Keskerakonnale lähedase allikana mitte silmas pidanud iseenast?

KESKNÄDAL

Keskpoliitikud KAA-skandaalist

Kalle Klandorf: kaitsepolitseilt poliitilise teene nõudmine on järelevalveväärne!

Endine politseitöötaja Kalle Klandorf mõistab hukka peaminister Andrus Ansipi sõnavõtu, millega ta üritab survestada eriteenistust, et kasutada seda oma valimiskampaanias. „Siiani on olnud ainus allikas Ansip, kes kinnitas, et Kaitsepolitseil on olemas mingisugunegi teave või informatsioon Keskerakonna esimehe kohta. Paistab, et nüüd on ta paanikasse sattunud ning teeb meeleheitlikke samme, et keegi ometi sama asja kinnitaks.” Klandorf kahtlustab juba mõnda aega, et oravapartei tahab kasutada eriteenistust oma valimiskampaanias. „Kuidas nõuab peaminister avalikult kapolt poliitilist teenet? On järelevalveväärne, et oma kahtluste kinnistamiseks nõuab valitsusjuht eriteenistuse autoriteeti, et veenda avalikkust,” lisas Klandorf. „Vähe sellest, et Euroopa hakkab märkama, et õigeusklike toetamine on Eestis karistatav, kui nüüd veel nähakse, et valitsusjuht kasutab eriteenistust valimistulemuste mõjutamiseks, saab meie riigi maine ja usaldusväärsus väga tugeva löögi,” lõpetas Klandorf.

Enn Eesmaa: iga heategu saab karistatud!

Riigikogu väliskomisjoni aseesimees Enn Eesmaa kinnitab, et tegemist on inetu looga, kus üritatakse vägisi hästi tehtud asjast mingi skandaal välja imeda ja et Savisaar tegutses Tallinna huvides, aidates Eestisse tuua suure investeringu. Eesmaa sõnul poleks kirik ehitamata jäänud, kui kui investorid seda ei rahasta, siis oleks pidanud Tallinn ise panustama. „Minu meelest on Tallinnale igal juhul kasulik leida häid partnereid ja häid investoreid,” ütles Eesmaa. „Riikidevaheline suhtlus ja koostöö peaksid tavapärastel ühiskonnas olema igati tervitatavad, kuid mõtlen juba väike hirmuga Linnahalli ehituse peale. Kui suuresti Ameerika investorite rahastatav ehitus pihta hakkab, kas siis käsitleb meedia Tallinna linnapead lääne agendina? Eesmaa lõpetas tuntuud ütlusha, et iga heategu saab karistatud.

Kalev Kallo: Kui Savisaar on agent, siis hakkavad Antarktikas palmid kasvama

Riigikogu liige Kalev Kallo sõnul on kogu see luurejama, mis kõik nii elevile on ajanud, täiesti naeruväärne: „Ligi räägib sellest, et Keskerakond seab ohtu riigi rahandusliku julgeoleku. Mingu rääkigu seda naistega saunas. Me pole nüüd küll need, kes on lastnud riigieelarve defitsiiti, kasvavad välisvõlga ja vaatavad läbi sõrmede, kuidas Res Publica poisid riigi raha Omanike Keskliidu kaudu oma taskusse kühveldavad.” Tema hinnangul on kõige suurem müstika, kuidas keegi kujutab ette, et Savisaart on üldse võimalik mingi agendina kasutada. Tegemist on nii isepäise, nii juhtimatu tegelasega, et ma tunneksin venelastele siiralt kaasa, kui nad kedagi sellist püüaksid taltsutada või ohjeldada. Agendiks värvatakse nõrgaloomulisi, mõjutatavaid ja loomu poolt alluvaid inimesi. Savisaar pole ei esimest, teist ega kolmandat,” ütles Kallo.

Kallo sõnul näitab see skandaal parempoolsete täielikku meeleheidet, sest sellise asja peale annab tulla – püüda panna inimesi uskuma, et Eestis enim häält saav poliitik, populaarseima erakonna juht tunneb millestki nii puudust, et müüb oma hinge vene luurele. Kallo arvates pole mingit kahtlust, kust tuul puhub: „Eks see Stenbocki majast tuleb.”

Priit Toobal: Savisaar ajab Eesti asja!

Keskerakonna peasekretär Priit Toobal leiab, et kogu lugu on absurdi tipp ja viitab vaid ühele – paremparteide valimiskampaaniale alanud ja käigus on kõik vahendid.

„Väide, et Tallinna linnapea tegutseb Venemaa huvides, mõjub naeruväärsena. Lasnamäe ehitatakse kirik Tallinna ning kogu Eesti õigeusklike huvides. Töötan Savisaarega iga päev tihedalt koos ning kinnitan raudkindlalt, et ta ajab Eesti ja Tallinna asja.” Toobali sõnul võiks Eesti julgeoleku ohustamise küsimusega pöörduda hoopis Langi, Paeti või Ansipi poole Sergei Markovi viisaskandaali osas. „Markov on Vene duumasaadik, kes avalikult kuulutas, et tema korraldas 2007. aastal küberrünnaku Eesti veebilehtede vastu. Minu arvates on meie riigi julgeolekule väga ohtlik, kui valitsus lubas viisa inimesele, kel oli Schengeni ruumis viisakeeld. See oli ohtlik kogu Euroopale.” Toobali hinnangul näitab näitab taas enne valimisi vene kaardi välja toomine ja Savisaarega hirmutamise seda, et paremerakondadel on head mõtted otsas. „Kõige selgem märk sellest, et süüdistused Savisaare suunas ei vasta tõele, on see, et teemat hakati käsitlema esmalt ajakirjanduses,” lõpetas Toobal.

Oma Saar

Täna valitakse Kuressaare linnapea

Täna valib Kuressaare linnavolikogu linnapea. Eile kella kolmeks olid andnud nõusoleku linnapeaks kandideerida praegune linnapea Taivo Lõuk, AS Saare EPT juhatuse esimees Ülo VEVERS ja Kuressaare linna politseijaoskonna komissar Raivo Aeg. Esitasime neile kaks küsimust:

1. Miks otsustasite kandideerida linnapeaks?
2. Millised oleksid teie esimesed sammud linnapeana?

Saaremaa Keskjõudude Ühenduse kandidaadid

Laine Tarvis

maavanema ametisse -

Laine Tarvis

(praegune abimaavanem)

linna volikogu esimeheks -

Jaan Lember

(Saaremaa Puhkemajanduse

Ühenduse tegevdirektor)

Kuressaare linnapea ametisse -

Raivo Aeg

(linna politseikomissar)

Raivo Aeg

Saaremaa leht "Meie Maa" (8.-14. oktoober 1993) ja teine Saaremaa leht "Oma Saar" 11. november 1993

Raivo Aeg:

1. Mulle tegi juba suvel Keskjõudude Ühendus sellise ettepaneku.

Raivo Aeg on kandideerinud Saaremaal Kuressaare linna-peaks Keskerakonna kandidaadina

Üle Eesti särab si

MATI HINT

Jõulukuu mõtisklus

Aastatuhanded on sinu kättes, pea vastu, rahvas ja maa! Eestis voolab su eluläte. Hoia kinni! Nii kaua kui saad!

Henrik Visnapuu

Nii luuletas Eesti isamaalalik kodumaa kaotanuna luulekogus "Esiivanemate hauad" (Stockholm 1946). Ka selle jõulujutu pealkiri on Henrik Visnapuu samast valusast luulekogust, mille pealkirigi meenutab meile kohustusi, mida ei tohi unustada.

Lapsepõlve jõulud

Need luuletused on kirjutatud aastatel, mis eesti rahva jaoks olid täis valu, verd, reetmist, üle- ja omakohut. Lootust oli vähe. Siiski ei kadunud ka hoolimine, ustavus, eneseohverdus ja isamaa-armastus Eesti pinnalt.

Sõja järel, Stalini aja aastatel, polnud mingit kindlust, kui kaua saab Eestist kinni hoida. Aga ometi hoiti. Nii palju kui saadi.

Mina mäletan õudset Stalini aega (olen sündinud 1937, Eesti Vabariigis). See oli pea-lekaebamiste, rahvavaenlasteks sildistamise, Siberisse saatmise ja Siberisse saatmise aeg, ka metsavendade ja NKVD haarangute aeg. Minule lapsena ka rukkiahakkides ja heinaküünides koos vanema õe ja emaga õõ mõõdasatmise aeg, kui automürin võis tähendada ära-viimisauto lähenemist.

Ometi mäletan ma ka nendest aastatest – Nõukogude võimu poolt kodutuks ja isatus tehuna – jõulupäevi, kuigi need erinesid varasema lapsepõlve jõuludest. Saksa okupatsiooni ajal jõulud olid rikkas Eesti talu minu mälestuses toredad talu-perepeod, ainult mänguasju tõi jõuluvana vähe.

Vabrikumänguasjadest polegi meelde jäänud rohkem kui üks nõõrist nokkima tõmmatav vineerist kukk ja samuti nõõrist tõmmates tiibu keerutama hakkav vineerist veski, mis peagi rikki läks. Vene ajal polnud enam selliseidki.

Aga jõulutunnet ei suudetud hävitada ka Vene ajal. Koduta ja meheta jäänud kahe lapse ema oskas kõige suuremas kitsikuseski peaaegu eimillestki lastele sisendada eluksajaks unustamatu pühaku jõulutunde, mille uuesti ärkamist ma igal aastal ootan. Koguni klassijuhataja Aakre algkoolis (tollal Tartumaal, praegu Valgamaal) oskas jõulu ajal tundi anda nii, et lapsed saaksid aru – on tõesti eriline päev.

Noore mehe jõuluootus

Hiljem, 1950-ndate teisest

poolest alates, olid jõulud minu mälestustes vabad selles mõttes, et jõulude pidamine ja tähendus sõltus inimesest endast. Minu keskkooliaastatel Elvas olid jõulupäevadel paljudel koolilaua tindipotiaugus kuu-seoksaad ja ega väga suurt pahandust sellest sündinudki, kuigi mõni õpetaja näagus, enamasti moepärast.

Ülikooliaastatel 50-ndate lõpus oli Raadi kalmistul Julius Kuperjanovi haua ja Peetri kiriku jumalateenistusel käimine üliõpilaste hulgas üliõpilasseltskonna moraalsete hinnangute seisukohalt peaaegu kohustuslik. Mäletan Tartu Peetri kirikut, mis oli naisüliõpilaste teklidest jõuluõhtul sinisekirju (noormeestel mütsid peos), sest äsja olid taastatud teklid, küll mitte korporatsioonide vormimütsina, vaid Tartu ülikooli üliõpilasmütsina.

Kui tänapäeva noortele räägitakse ja kirjutatakse, et jõulude tähistamine kogu Nõukogude okupatsiooniaja kestel oli Eestis keelatud, et kodudes tõmmati enne küünalde süütamist paksud kardinad akende ette (Sofi Oksanen "Puhastuse" järgi olid kardinad Läänemaal ühe metsavenna varjamiseks selleks ajaks õnneks juba leiutatud!), siis on see isehakanud hädasovetoloogide väljamõeldis.

Võib-olla pidid nii tegema karjäärkommunistid, kes siiski tahtsid ka jõule pidada. See oli nende valik, kes tahtsid kaht vastandlikku asja korraga. Tavaline eesti inimene tundis uhkust, kõndides enne jõulu-laupäeva turult ostetud või metsast toodud jõulukuusena läbi linna. Nii ka mina üliõpilasena Tartus ja hiljem reateadlasena Tallinnas. Ei tahtnudki kodu ligidalt kuuske osta, sest uhke oli näidata enda kuulumist jõulinimeste hulka.

Üks mu lähihõimlane meenutab tänapäevani, kuidas ta tundis peaaegu häbi, kõndides kuusega läbi Rakvere linna vana-aasta õhtu eel, kuna jõulu ajal ta ei pääsenud töö tõttu Rakverre tühjaks jäänud vanematekodusse.

Väiklast jõuluaegset küsimist kommunistid muidugi harrastasid. Ikka korraldati jõulu-laupäeval pikki töökoosolekuid, kus tehti mängult nagu, et see on tavaline päev. Aga ma ei mäleta küll ainsatki jõulu-aega, kui selle pärast oleks perekonnaga jõulukirikus käimata jäänud. Lastele käis ka jõuluvana. Meie laste jõuluvana oli mitu korda praegune üliteenakas paekiviprofessor Rein Einasto, ja mina jälle tema ja teiste naabrite lastele.

Vene ajal algas jõulude ootus Soome raadio jõululauludega. Üks minu kinnismõte oli aastaid see, et kui minult küsitaks detsembrikuus soovikontserdi pala, siis ütlesin Adolphe

Adami "Jõululaulu", ja et kui seda sõna raadios ei saa ütelda, nimetatagu seda siis meloodiaks, mida Jussi Börling laulab. Paljudel eestlastel on oma lemmikjõululaulud, peale "Püha õõ" ka teisi. Mina sain ühel varasel ülikooliaastal jõulukaardi kirjaga "Üks roosike on tõusnud...". Selle jõulukaardi saatis kursuseõde, kellest sai mu naine. Sellest saadik oskan ma seda väga vana jõululaulu peast. Traditsioonilised jõululaulud on mul kõik noorest east saadik peas (kui ainult neid sõnu täiesti asjata ei muudetaks iga tüki aja takka!), nagu jõuluevangeeliumgi.

Viimastel aastatel levib Eestis kristliku maailma kaunis komme laulda jõulujumalateenistuse lõpulaulu "Oh sa õnnitav!" püsti seistes. Sel hetkel on hea tunda mingitki kokku-kuuluvust teiste inimestega

Jõulueelne aeg siin ja praegu

Ka nüüdsed jõulud taasloodud Eesti Vabariigis on paljudele raske aeg. Praeguseid raskusi ei tohiks siiski Stalini ajaga võrrelda mitte mõtteeksperimentinagi. Praeguse aja jõulud teeb raskeks ühtekuuluvustunde hävitamine, ühtede eluraskused ja teiste mõõdetud prassimine jõulupidudel, mis enam aindu pole laste jõulupeod, vaid moraalipiiranguteta karneval.

Väga paljud inimesed kallil kodumaal on sel aastal saanud muserdada ja kannatada "Eesti majandusime", üleilmastumise ning teise inimese ärakasutamise mentaliteedi normkäitumiseks muutumise tõttu, enese ja lähedaste haigustest-õnnetustest rääkimata.

Minul ja minu lähedastel pole lausa leivamuret, aga muus osas pole ka minul läinud paremini. Üldiseks muutuv valikuline töö doseerimine ühiskonna elus ei säästa peaaegu kedagi. Unistus "Hakkame elama valedeta" ei ole täitunud. Meie eneste Eesti riik on sel aastal eesti kultuuri korduvalt kohelnud ühe ja sama eeskirja järgi: kõik, kes julgevad võimuga vaielda, lükatakse kõrvale. Selliselt on käitunud "Ugala" teatriga, ERSO juhtidega, Pärnu Uue Kunsti Muuseumiga, Eesti Arhitektuurimuuseumi juhiga ... Humanitaarinimesena puudub see mind väga. Ma käin

päris tihti ERSO kontserdidel, Pärnu Uue Kunsti Muuseumiga on mul aga lausa erisuhe.

Eesti kultuuritegelased on seatud oskan ma seda väga vana jõululaulu peast. Traditsioonilised jõululaulud on mul kõik noorest east saadik peas (kui ainult neid sõnu täiesti asjata ei muudetaks iga tüki aja takka!), nagu jõuluevangeeliumgi.

Viimastel aastatel levib Eestis kristliku maailma kaunis komme laulda jõulujumalateenistuse lõpulaulu "Oh sa õnnitav!" püsti seistes. Sel hetkel on hea tunda mingitki kokku-kuuluvust teiste inimestega

motiividel võidakse kultuuri represseerida ja kui parteirepreekoolikult võidakse mõne eesti inimese poliitilisi kodanikuvabadusi materdada hakata.

Aga valguski ei puudu. Iga aasta advendiajal jagab Eri Klasi Eesti Rahvuskultuuri (Pästmise) Fond elutöötoetusi ja stipendiume. Aasta südamlikum kultuurisündmus loob Mustpeade Maja saalis erilise õhkkonna, sest koos on inimesed, kes eesti kultuurist hoolivad. Seekord (12. detsembril) oli esimest korda kohal isegi kultuuriminister Laine Jänes lillekipudega Jaan Kaplinskile, Vello Salole ja Endel Taniloole.

Eesti vaimuilm jõulu eel

Eesti ühiskond on kollektiiv-

Fotod Ivri Vee

Mul on sinu pärast nii kitsas, sina teeäärne kodumaa.

Nende Henrik Visnapuu sõnadega läheb Tallinna Ülikooli emeriitprofessor Eestimaa tuleviku pärast. Kujundus Kaspar Siplane

seks hulluseks palju eelsoodsam, kui tahame arvata. Viimase poolteise aasta kestel on meie kirjandusarvestajaid ja lugejaid liigutatud õigele (valgele) ja valele (roosale?) poolele kuulujateks selle põhjal, kas nad Sofi Oksanen "Puhastus" peavõidusse võivad kaastada? Eestis ajaloos, eestlaste kannatuste ja reetlikkuse tõsioluliseks kajastuseks või kahtlevad mõnes seis (näiteks selles, et kardinad leiutati Läänemaal ühe metsavenna varjamiseks kõrvaliste pilkude eest või et Saksa okupatsiooni ajal asutati Punaarmee mobiliseeritud perekondade abistamiseks Eesti Rahva Ühisabi). Kirjanikul endalgi on juba piinlik mõõdetud tundete pärast, millega eesti kirjandusajamehed-naised oma rahva madaluse kujutamist naudivad.

Üsna aasta lõpu eel (20. novembril) tähistati konverentsiga eesti keeleuudaja Johannes Aviku 130. sünniaastapäeva. TEA kirjastus andis seks puhuks välja Aviku 1942.–43. aasta päeviku "Ideepe". Seda on paljudes kohtades üsna ebaeeldiv lugeda. Eesti humanitaarintelligentsi vaimne ebajumal väljendab sümpaatiat natsionaal-

Eesti on muutunud ühiskonnaks, kus valitsejad ja nende mitmes suurusjärgus kõneisikud räägivad vahet pidamata väärtustest ja sallivusest, aga selle sõnalise kulissi taga puhutakse Eesti elu peavooluks vihkamist ja sallimatust, pealekaebamist ja parastamist, varastamisest rääkimata.

Ükski jõulutäht

Matias Hint vastu eelolevatele jõuludele, süda täis muremõtteid

Igatahes on TEA kirjastus osutanud puhastusideoloogiale teene – järjekordselt võib järeldada pilk ühele rahvuse prohvetile ja ebajumalale otsa vaadates muutuda imetlustest imetuseks või koguni ehmatuseks.

Kui aga valitsema jääb pateetika, siis võib selles päevaraamatuse varasemast veelgi selgemini ilmnev keeleteaduslik küündimatus jääda tõsisema analüüsita. See mudel on meil Sofi Oksanenil "Puhastusse" suhtumisega värskest ees.

Kriitikameele säilitanuid on kerge sildistada rahvavaenlasteks või kadetsejateks. Pätsi ja Laidoneri varjukülgede uurijatel on juba nii läinud. Kuigi Pätsi, Laidoneri või ka Aavikusse kriitiliselt suhtujad võivad nende teeneid hinnata märksa tõsisemalt kui süvenemistaheteta klaköörid. Tõsiasjade tunnustamiseta puhtamaks ei saa. Aaviku päevikonnäide selle kohta, milleks me peame valmis olema, kui seni tundmatu ajalooline materjal meie ees avaneb.

Tagasihoidliku vahemärkuse nä ütlen, et olen Aavikut uurinud seni kättesaadava varal üsna põhjalikult. Minult on tellitud Aavikust artiklid nii Eesti kui ka rahvusvahelistesse keele- ja kirjandusteaduse lek-

sikonidesse ning ma ei ole päris kindel, kas Aavik ilma minu kaastööta keeleteadlaste kõige esinduslikumatesse leksikonidesse olekski jõudnud. Minu jaoks ei tähenda tunnustamine pimedat jumaldamist. Jumaldajatel on lihtne: nad näevad kõike oma usu prisma läbi. Tahaksin väga, et saaksime mõne Eesti ajaloo ja kultuurile vajaliku hinnanguga hakama ka ilma soome teadlaste abita, kuigi hõimuvendade huvi Eesti vastu on sümpaatne ja teretulnud.

Ükski aeg ei säästa meid pettu(mi)stest

Pettuda tuleb meil elus palju ja paljud meist ei õpi pettumisest sedagi, et alatiseks tuleb säilitada valmisolek uus pettumine üle elada. Enamik meist ju lootis, et olgu olud kui tahes kehvad, eesti kõrgkultuuri meie oma riigi valitsejad kimbutama ei hakka. Mina tahtsin mõelda, et olgu Aaviku "keeleteadus" kui tahes imelik, aga siiski on tegemist lugupidamisväärse visionääriga. Reaalne maailm ei ole nii sile. Ka meie elude ja elukeste, tööde ja töökeste kitsam ring puutub kokku inimestega, kelle jaoks meie isikud, nimed ja töö on ainult ühekordseks ära kasutamiseks.

meelitada Euroopa, Lähis-Ida või kruisilaevade striptiisibaaridesse, mis peagi osutuvad millekski palju kurjemaks, kes meelitatakse tegema tööd "hiljem" vormistatava töövõtulepinguga. Jne. Kui ühiskond põhineb usaldusel, siis on Eesti ühiskonnaga lugu halb, sest tema alus vangub. Minul satub usaldusest tulenev tööõnnetus umbes kord aastas:

Mulle tulevad jõulud juba palju maastaid väga lihtsalt. Maatalus, televiisorita ja ajalehtedeta, aga jõulukirikuga ja metsateega, kus selge ilmaga õhtul pilku taeva poole pöörates näeb lugematul hulgal tähti ning peaaegu tajub Linnutee taga paisuvat või korduvat universumit, kus luuakse uusi taevaid.

kui töö tehtud, siis varastatakse minult töö tegijana nimigi ära, muust rääkimata. Minu reaktsioon on, et ma nende Eesti ühiskonnas mõnigi kord silmapaistaval kohal olevate inimestega ei tee enam tegemist. Nendel muidugi pole sellest midagi, sest nende meelest on meil (st neil) ühekordseks petmiseks piisavalt "inimressurssi".

Just adventieelsel ajal jätsid inimesed, kes mõjukates meediakanalites päevast päeva hommikust õhtuni jahvatavad moraalist, väärtustest, hoolivusest ja kristlikust läänemaailmast, mulle lähedase orvuks jäänud lapse silma pilgutamata ilma talle kuuluvast honorarist, mille heaks ma olin palju vaeva näinud. Sellest mõtleminegi tundub määrivat. See on leebe juhtum, võrreldes inimkaubanduse ohvritega, kellel pole võimalustki neile osaks saanud vägivallast kisenada. Seda vähem, et õigusemõistmine on järjekindlalt tugevama poolt. Ma ei kirjutaks sellest nii erutatult, kui ma ei tajuks, et korralikkus korralik-inimene-olemise-mõttes on muutumas ajast ja arust anakronismiks. Asemele trügib usaldamatuse riik, kus usalduse saarekesed kahanevad üha väiksemaks ning ei puutu enam omavahelgi kokku.

Maailmavaate vabadus Eesti moodi

Riigikogu valimiste eel astuvad tuntud inimesed ühte või teise erakonda. Selles poleks midagi taunitavat, kui ühest juhust poleks tehtud eriolukorda: populaarse trubaduuri Tõnu Trubetsky astumine Keskerakonda vallandas nõiajahi, mis lõppes sellega, et "vaba inimene vabal maal" pidi tagakiusamise ja tapmisahvarduste tõttu oma vabast poliitilisest valikust loobuma. Mõtlesin Tõnu Trubetsky tagakiusamise ajal, et riigi juhtivatel ja põhiseaduse järgi erapooletutel esindusisikutel tuleks ütelda: nüüd oleme koraks kõik Trubetskyd, nii nagu me 2008. aasta augustis pidime kõik olema grusiinid (mitte nii 100%-lise põhjendatusega). Aga vist ükski nendest, kes tihti tuletavad meelde Voltaire'i sõnavabaduse kaitseks lausunud kuulsaid sõnu, ei mõõnnud, et Trubetsky on vabal maal

Aga rohkem ma poppi ega sellest hargnenut pole tahtnud kuulata ega kuulda. Trubetsky juhtum ei eruta mind tema muusiku- või trubaduuriaura, vaid tema kodanikuvabadused.

Trubetsky vaenamine tuletab meelde ühe episoodi suurejoonelisel punklaulupeol Rakveres juuni alguses 2008. Tolle laulupeo avasõnad ütles president Ilves, kes nähtavasti nautib ka punklaulupeo muusikat. Eesti Päevaleht kajastab 9. juunil 2008 seda sündmust pealkirja all "Punklaulupeo moondas subkultuuri rahvuslikuks uhkuseks".

Eesti Päevaleht pidas vajalikuks rahvusliku uhkuse eriti uhke avaldusena esile tõsta seda, et Villu Tamme laulu "Külmale maale" lauldi ka algupäraste sõnadega. Kvaliteetajaleht koguni tsiteeris neid vihkamist ja roppust õhkuvaid algupäraseid laulusõnu (mina ei pea neid sündaks siin korjata). Need kaasused kuuluvad kokku: punklaulupeo rahvusliku uhkuse näide on Trubetsky vaenamise taust.

Valimiste eel on tuntud või vähem tuntud isikuid astunud Reformierakonda või Isamaa ja Res Publica Liitu. Mitu usuparteilast on teatanud, et nad parteistusid Riigikokku kandideerimiseks (erinevalt Trubetsky). Mingit avalikkuse hüsteeriat pole need sammud ega avaldused vallandanud, nagu ongi normaalne. Üks osa Eesti ühiskonnast saab veel nautida normaalsepoolset sühhokliimat, teine osa peab elama pideva šantaazi õhkkonnas.

Eesti on muutunud ühiskonnaks, kus valitsejad ja nende mitmes suurusjärgus kõneisikud räägivad vahet pidamata väärtustest ja sallivusest, aga selle sõnalise kulissi taga puhutakse Eesti elu peavooluks vihkamist ja sallimatust, pealekaebamist ja parastamist, varastamisest rääkimata.

Maa on nii kaunis

Isamaalaulik Henrik Visnapuu kirjutas selle mõtiskluse alguses tsiteeritud meeletulikkude värsid kodumaalt lahkununa, olles enne seda näinud verre ja tulle tõugatud maad. Juba aasta enne kodumaalt lahkumist oli Visnapuu luuletanud lootusetust õhkuva "Ahastava südamega":

Mul on sinu pärast nii kitsas, sina teeäärne kodumaa.

(*"Ammukaar" II, 1943*)

Ka praegu jätavad paljud eestlased kodumaa maha, sest ahnusest laastatud kodumaa ei anna neile ära elamist. Ütlen ahnusest sellepärast, et ka üleilmse majanduskitsikuse esimeseks põhjuseks on ahnus,

teiseks valetamine ja kolmandaks hoolimatus. Siis tuleb rodu teisi, materiaalsemaid, kuid mitte nii hukatuslikke põhjusi.

Kuid "Üle Eesti särab siiski jõulutäht". Millal siis veel, kui mitte jõulu eel mõelda, et pärast kõike, mis sellel rahval ja maal on tulnud üle elada, ei saa meil kogu aeg halvasti minna. Alles äsja, kaksikümend aastat tagasi läks meil ju hästi.

Nüüd on paljud teed tuisanud umbe. Aga ehk mitte kõik. Too aeg, kus kõik teed pidid olema lahti ja viima kogu inimkonna helgesse tulevikku, on õnneks selja taga. Ka siis räägiti moraalikoodeksist ja kogu maailma töötajate ühtekuuluvusest. Samalaadsete silmakirjalike sõnadest esiletõus ja pealtükkivus annab märku, et käes on aeg üritada midagi muuta. Lõppude lõpuks: me pole süüdi, et me ei teadnud, et olla vaba rahvas vabal, aga laastatud maal, on palju raskem kui sellest unistada. Aga me saame jälle üritada, kui lootus meid maha ei jäta. Jõulu aeg võiks olla ka tõsise ülemõtlemise aeg.

Me elame ju imevärsel maal, kus on neli aastaaga ja ruumi meile kõigile. Aga unustame tihti ära, et see imeväärne maa on ka vaimses mõttes päriselt meie oma maa olnud ainult sada aastat. Alles saja aasta eest hakati Tartu salongides või Kuressaare külalistubades saksa keele kõrval kasutama ka eesti keelt. Ainult veidi rohkem kui nelja põlvkonna tööga – võõrviimu all elanud põlvkonnad kaasa arvatud – on loodud täielik ja peaaegu täiuslik eesti keelne kultuuriruum.

Mitte kõik isamaa paremateks arvatud pojad ja tütreid ei pea tähtsaks hoida seda maad eesti keelena. Ühe suupoolega võidakse kõnelda vabadusest ja Vabadussõja üldrahvalikust sangariteost ning teise suupoolega seletada, kui suurt kasu tooks Eesti üleminek globaliseerumiskeelele.

***

Mulle tulevad jõulud juba palju aastaid väga lihtsalt. Maatalus, televiisorita ja ajalehtedeta, aga jõulukirikuga ja metsateega, kus selge ilmaga õhtul pilkutaeva poole pöörates näeb lugematul hulgal tähti ning peaaegu tajub Linnutee taga paisuvat või korduvat universumit, kus luuakse uusi taevaid.

Mis need meediajõuludki enam oleks? Rahvusringhääling ei tee ju ka jõuluajal pausi Eesti amerikaniseerimise – isegi Euroopa jõululaule peame nüüd Eesti maksumaksjate raha eest kuulama inglise keeles. Ma parem laulan jõulukirikus eesti keeles Euroopa jõululaule ja ümisen neid metsateelgi. Häid eestiaegseid jõulupühi kõigile.

Margi Ein: Kõik vanaemad tunnevad suurimat jõulurõõmu lastelastest

Väikeses vaimuerksas Põltsamaa linnas peaks jõuluvana jõudma lausa kõiki kodusid külastada. Jõulutaadi tulekuks tehakse tõsiseid ettevalmistusi ka Mäe tänava majas, kus elavad linnavolikogu esimees Margi Ein ja tema kaasa Ain.

JAAAN LUKAS
ajakirjanik

Margi Ein on jõuludeks mõnigi luuletus ja laul selge.

„Miks mitte ka midagi põltsamaalikkult esitada? Usutavasti kuulaks jõuluvana rõõmuga ka „Kungla rahvast“, mis meie kandist pärit kuulsalt kirja- ja muusikamehe Karl August Hermannil loodud. Jõulumehe saabumise peapõhjustajad on aga tütrelaps, 11-aastane Annabel ja 3-aastane Meribel, kes koos isa ja emaga traditsiooniliselt Tallinnast pühadeks Põltsamaale sõidavad. Kui vanaisa Ain metsast kuuse on toonud ja see tuppa üles seatud, on tüdrukud nobedad abilised ehtimisel. Mõne kaunistuse jõulupuule riputamiseks on nad ka ise meisterdanud. Samuti on tüdrukud usinad kaasalööjad piparkookide küpsetamisel,“ räägib vanaema Margi.

Põltsamaal on mitmete ärikettide kauplusi. Eriti meeldib Margi Einale jõuluvana kingikotti pista midagi, mille on teinud kodupiirkonna loomeinimesed.

„Muret tarvilike ja kaunite asjade leidmiseks tundma ei pea. Meie linnas ja lähiumbruses tegutseb rohkesti käsitöömeistreid ja kunstnikke. Hiljuti toimus käsitöö-laot, kust jõuluningiks Põltsamaa kihelkonna muustriga kindapaari ostsin. Põltsamaa ümbruses leidub tublisid põllumehi, kellelt jõuluprae või verivorstide valmistamiseks head lihakraami saab. Mett võib osta kohalikest mesinikest.“

Margi Ein pole just igapäevane kirikuskäija, kuid jõulude ajal läheb ta sinna kindlasti. „Põltsamaa lossiansambli Niguliste kirikus on tõeliselt hubane ja vaimne õhkkond jõulujutluse kuulamiseks, aga ka oma mõtete rahulikuks mõtlemiseks. Pühakojad on ka suurepärased kohad iseendaga olemiseks ja nõupidamiseks.“

Kaasaegse omavalitsustegelase (1996–2003 Põltsamaa linnapea) ja Rii-gikogu eelmise koosseisu liikmena on Margi Ein jõulude eel ikka külastanud Põltsamaa lasteaeda, ühisgümnaasiumi, sihtasutust Põltsamaa Tervis, kus ka hooldusravihaigla, ning teisi asutusi. „On südantsoojendav, kui tuntakse head meelt sinu viidud kingitustest, aga samuti sõbralikest julgustavatest ja vahel ka lohutavatest sõnadest. Kaasinimeste armastamist ja heategevust võiks märksa rohkem olla, kunagi ei saa seda olla aga liiga palju,“ arvas linnavolikogu esimees.

KÕIGE KALLIMAD: Jõulumehe saabumise peapõhjustajad on vanaema Margi Einale tütrelaps 11-aastane Annabel ja 3-aastane Meribel. Foto koduarhiivist

Põltsamaal on lõppeval aastal toimunud mõndagi rõõmustavat. „Renoveeriti kunagise „Ranna“ restorani hoone, kuhu avaramale pinnale kolis noortekeskus Juventus. Linnaserva ehitati majad SOS-lastekülale. Mõistagi on igal ettevõtmisel oma algataja ja eestvedaja. Üks ilus sündmus sai teoks nüüd mõni päev enne jõule. Andsime medalid „Sündisin Põltsamaal“ tänava teisel poolaastal sündinud 12 tüdrukule ja 17 poisile. Põltsamaal on tänava

sündinud 49 last, kelle hulgas on kolm paari kaksikuid.

Lapse ilmaletulekuga on seotud ka lugu, millega Margi Ein puutus kokku Põltsamaa vallavalituses ehitusnõunikuna töötades.

„Pärast tugevat tormi ja lumetsadu pöördus minu poole üks noor proua, kes muretses, mis saab, kui tema kolmanda lapse peatseks ilmaletulekuks samuti äärmuslikult tugevasti sadama hakkab. Informeerisin eelseisvast sündmusest juba varakult lumetõrje-piirkonna traktoristi ja palusin tal alati valmis olla, kui kaugel külaserval elava nooriku kodu juurest on vaja tee kiiresti puhastada.“ Margi Ein on Põltsamaa põliselanik. Tallinnas elas ta vaid TPI-s ehituseriala õppimise ajal, argipäeviti ka parlamendis töötamisel. Arutame,

ja sillad, mida kokku 18. Nii Põltsamaa linnas kui ka Põltsamaa vallas tegutseb edukaid ettevõtteid, kus loodud usutavasti kokku üle paari tuhande töökoha. Mõistagi võiks töökohti alati rohkem olla, sest meiegi kandis leidub inimesi, kes kodupiirkonnast kaugemal töötavad.

Eks vahel soovitakse vaatama minna, mida põnevat tehakse ka teistes paikades. Põltsamaad silmas pidades tasub märkida paiknemist Kesk-Eestis ning soodsat geograafilist asendit, mis tagab hea ühenduse Tartu, Tallinna ja Viljandiga ning maakonnakeskuse Jõgevaga.“

Margi Ein on paikkonna püsiväärustuste hoidmisel ja elu edasiviimisel iseäranis suur vastutus omavalitsustel.

**HEA LEHELUGEJA,
KALLIS ERAKONNAKAASLANE!**

RAHUTOOVAT JÕULUAEGA,
RÕÕMSAMEELSET AASTAVAHETUST
JA EDUROHKET UUT AASTAT MEILE KÕIGILE!

KESKERAKONNA SEENIORIDE KOGU NIMEL
ELMAR TRUU

Kohtumised Tartus

Teisipäeval, 28. detsembril kl 16
seenioride õhtupoolik (Keskerakonna büroos Ülikooli 12).

Neljapäeval, 6. jaanuaril 2011 kl 14
kohtub tartlastega haridusosakonna saalis (Raekoja plats 12) Tartu linnavolikogu esimees **Aadu Must**.

Teisipäeval, 11. jaanuaril 2011 kl 16
võtavad valijaid vastu (Keskerakonna büroos Ülikooli 12) linnavolinikud **Harri Jallajas** ja **Boriss Hrabrov**.

Soovin kõikidele rahulikku ja kauneid jõule ning õnnelikku uut aastat!
Aadu Must
Tartu linna piirkonna esimees

Võrumaa põlenguohvrid paluvad abi!

9. detsembril põles Võrumaal Mõniste valla Saru külas kortermaja. Jukkus vanem naisterahvas, koduta jäi kaheksa inimest. Kohalik külaseltsing Sarrego otsustas koguda rahalisi annetusi põlenguohvrite abistamiseks. Palume heasüdamlikel ja abivalmitel inimestel toetada raskesse olukorda sattunud inimesi, kelle jõuluaeg kahjuks ei möödu oma kodus.

Soovijad saavad teha annetuse põlenguohvrite toetuseks külaseltsingu liikme Jaanus Hass'i arveldusarvele SEB pangas 10010832701010

Selgituseks märkida "Abi Saru põlenguohvritele". Kui keegi soovib kindlat kannatanut toetada, märkida selgituse ka kannatanu nimi. Laekunud vahendid jaotatakse kannatanute vahel võrdselt, nimelised laekumised kannab külaseltsing otse kannatanu arveldusarvele.

Eesti riigi looja – mõjuagent?

Kelle ja millise kategooria agendid on need, kes eesti rahva elu siin vabariigis on sellisele tasemele viinud, et sajad tuhanded inimesed on töötud, elavad allpool toimetuleku piiri või on ellujäämise nimel riigist hoopis lahkunud?

HELI RAEVALD
Keskerakonna naiskogu KENA president

Minu kodulinnas Jõgeval kuulutas peapiiskop Andres Pöder 3. Advendil välja üle-eestimaalse jõulurahu. Paraku ei lase lähenevad valimised parameerakondade kampaaniameistritel rahu olla. Masinavärk töötab täie auruga.

Eelmise nädala Postimehe mõjuagentide-lugusid üle rääkida pole mõtet. Aga mõni küsimus on. Kellele neid esitada, ei tea. Tundub, et eesti keele kõnepruugis hakkab see sõna – mõjuagent – laialt levima.

Keeleliselt arusaadavatest eesti sõnadest kokkupandud nimetus on üldises uute sõnade kampaanias oluliselt värskema tähenduse saanud. Kui mõelda liitsõna teisele poolele agent, on kole tunne. Kõiksugu kuul-

sad ja vähemkuulsad pahad tulevad meelde: agent 007, meisterspioon Reilly, Stirlitz, kodumaine Simm lisaks. Neile ei poogitud mingeid omadussõnu lisandiks ette ja nende tegevus oli

üheselt mõistetav. Mis imeloom on mõjuagent, jääb igati enda kujutlusvõime otsustada. Tahaks ikkagi teada, kas see oli ühe suulise vestluse käigus tekkinud terminoloogia või eksisteerib selline nimetus ametlikus agentide terminoloogias.

Kas Eestil ka on omad mõjuagentid? Kus nad on? Mida nad korda on saatnud ja kui palju on veel meie väikse kodumaa pinnal ringi siblimas erinevate riikide mõjuagente veel lisaks sellele ühele, kes tragide (ei tea ju täpselt, kelle) nuuskijate poolt välja toodi? Kas rohkem polegi suudetud agente avastada, kui üks Eesti riigi loojatest?

Kui me oma 1,3 miljoni elanikuga riigis ei suuda väärikalt valimisvõitlust läbi viia ja üksteisest lugu pidada, otsustab ainult ajalugu, milliste mõjude ja milliste agentide pärast meie elu ei edenenu.

6. märtsil saab iga eestimaalane ajaloo kujunemisele kaasa aidata. Selleks peame jõulude ajal jõulurahu ja säilitame kindlat meelt, et õigel ajal õigeid otsuseid langetada.

Soovin kõikidele eestimaalastele, erakonnakaaslastele ja eriti kõikidele naisklubide liikmetele häid jõulupühi!

TV 14

27. detsember-
2. jaanuarESMASPÄEV,
27. DETSEMBER

00:00 Info TV
19:00 VII Eesti spordikongressil
19:30 Toomas Hendrik Ilvese esinemine EALL konverentsil 2010
20:00 Südamele ära. Tallinna TV
20:15 Pealinnapiilt
20:40 Tallinna linnaapea ja tema meeskonna kohtumine Pirita linnaosa rahvaga*
22:15 Info TV

TEISIPÄEV,
28. DETSEMBER

00:00 Info TV
19:00 Tallinna päev 2010
19:30 Pealinnapiilt*
20:00 Erakorraline omavalitsusfoorum*
21:30 Tulest tulnud. Dokumentaalfilm Tiit Veberist
22:30 Info TV

KOLMAPÄEV,
29. DETSEMBER

00:00 Info TV
15:00 Eesti Jalgpalli Liidu Aastalõputurniir mini-jalgpallis otseülekanne.
22:30 Info TV

NELJAPÄEV,
30. DETSEMBER

00:00 Info TV
14:00 Eesti Jalgpalli Liidu Aastalõputurniir mini-jalgpallis otseülekanne.
22:20 Pealinnapiilt
22:50 Info TV

REEDE,
31. DETSEMBER

00:00 Info TV

LAUPÄEV,
1. JAANUAR

00:00 Info TV

PÜHAPÄEV,
2. JAANUAR

00:00 Info TV
19:00 Vaikus on kuldne. Kollane allvee laev G. 60-ndate klassika. Ivo Linna ja sõbrad.
20:50 Sõber Kaber. Dokfilm mets-kitsedest. Autor Rein Hanson
21:40 Eesti rukis - Eesti Leib. Autor Mati Narusk
22:50 Info TV

Elame Eesti meedia kujundatud virtuaalmaailmas

Ärgake üles! Soovin teiega jagada üht tähelepanekut. Üks osa minu tööst on meediamonitoring, mis tähendab, et jälgin pidevalt seda, mistoimub meedias.

PRIIT KUTSER
Tallinna abilinnapea nõunik

Vaatasin Itaalia peaministri Silvio Berlusconi teatud inglise dokumentaalfilmi. Pärast hea oli. Tuli välja, et Itaalia valitsusjuht Berlusconi Itaalia telemeediat. See tähendab, et paljud negatiivsed uudised ei jõuagi teleuudistesse või mujale Berlusconi meediasse.

Eestil palju sarnasust Itaaliaga

Samalaadne olukord on tegelikult ka Eestis. 9. detsembril toimus järjekordne Omavalitsusfoorum, aga Eesti meedia vaikus sellest. Riigihankega seotud Tsätko-Priske-Nordeconi juhtumist

niipalju, et Maanteeameti peadirektor Tamur Tsätko kuulub IRL-i. Meedia vaikus.

Kas teadsite, et pensionäride suurpettur kuulus Reformierakonda ja et kui asi ilmsiks tuli, visati ta sealt kiirkorras välja? Meedia vaikus.

Rakvere linnaapeale Andres Jaadlale esitati kiriteokahtlus. Kas teadsite, et ta on reformierakondlane? Meedia vaikus. Oleks ükski neist kolmest olnud keskerakondlane, oleks see olnud esiuudis. Sõna „keskerakondlane“ oleks kindlasti olnud pealkirjas ja juhtlauses ning igas lõiguski toonitatult välja toodud.

See on aga Eesti paremkreenis meedia puhul tavaline, kuna eksimatult järgitakse vaikimise ja valikuliselt kajastamise pikka traditsiooni. Kui Itaalias on Berlusconi meedia, siis Eestis on Reformierakonna meedia (Mart Kadastiku juhitud) ja IRL-i meedia (Hans H. Luige juhitud).

Keskerakond reaalsuses võitja, virtuaalsuses kaotaja

Huvitav suundumus leidis aset pärast Euroopa Parlamendi ja kohalike omavalitsuste voli-

kogude valimisi, kui valimistulemused näitasid ning tege-likkus ehk reaalsus kuulutas, kinnitas ja kroonis Keskerakonna võitjaks. See on ümberlöökkamatu fakt. Keskerakond võitis mõlemad valimised ja võitis korralikult.

Pärast viimaseid valimisi hakkas meedia Keskerakonda mõneti teistmoodi maha tegema. Teistmoodi ses mõttes, et kui varem tehti seda üksnes otse ja valimatult, siis nüüd lisandus teatud fookuseeritud ja alateadliku sõnumi edastus. Seda tehti regulaarselt ja järjekindlalt. Vägisi tekitati uudised, kuidas Keskerakond pole populaarne ei nende ega nende seas. Huvitav, miks järsku nii?

Vaatame, kuidas reageeris Eesti meedia meie olukorda selgitavale reklaamikampaaniale sellel kevadel. Keskerakond tembeldati poriloopijaks, olgugi et valitsuskolitsioon ei jätka kordagi kasutamata võimalust Keskerakonda ja Tallinna linnavalitsust mustata. Keskerakonnale taheti justkui näidata, anda signaale: mehed, kõik, mida te teete, on vale, sest vaadake – teie populaarsus on langemas! Olgugi et tõekuulutamise ja Eesti olukorra valgustamine, mida meie vastased kutsuvad muda-loopimiseks, on toonud meile võidud mõlematel valimistel. Vastaste sõnum on selge: vahe-

tage oma taktikat ning ärge rünnake IRL-i ja Reformi koalitsiooni! Teisisõnu: ärge käituge, nagu opositsioon, vaid olge tänase või-mulidid suhtes sõbralikud... Minu teooria on järgmine: vastaserakonnad nägid, kui edukas on olnud meie senine vastandmistaktika, ning neil oleks vaja panna meid sellest loobuma. Kuidas seda teha? Ei saa ju otse öelda, et „ärge tehke!“, sest sellist juttu ei võetaks kuulda. Teine taktika on kasutada meediat, mis käe-päraselt on parem jõudude haardes. Nii hakatigi tellima erinevaid uuringuid, mis näitaksid Kes-

Foto Ivori Vee

OMAVALITSUSFOORUM:
9. detsembril tulid omavalitsusjuhid üle Eesti Tallinna kokku, meedias ei ilmunud selle kohta sõnagi.

erakonna justkui kahanevat populaarsust ja millele saaks tugeid ja arvamusid. Üks suur šou! Eesmärk oli panna Keskerakond oma senises võidutaktikas kahtlema. Põnev oleks teada, kas mõni meist läks ka õnge?

Poliitnaljanatuke

Järjekordsel EMOR-i küsitlusel esitati valijaskonnale järgmine küsimus.

„Et teid liigitada kindlasse elanike gruppi, siis palume vastata lühikesele küsimusele, kuidas teil läheb. Variantid, ma:
a) elan;
b) kuidagi elan;
c) miskipärast veel elan.“

* Valitsus esitas Riigikogule kinnitamiseks järgmised päevakorrapunktid:

1. Keelata Skype mobiiltelefoniperatoorite palvel.
2. Keelata mobiilside telefoniperatoorite palvel.
3. Keelata telefonside Eesti Posti nõukogu palvel.

* Justiitsministeerium lükkas edasi korruptsioonivastase seaduse uue redaktsiooni saatmise Riigikokku, sest 10 miljonit krooni, mis oli eraldatud uue seadusredaktsiooni väljatöötamiseks, olid Justiitsministeeriumis ära kadunud.

* Pikaajaliste uuringute tulemusel tegid Tartu Ülikooli teadlased kindlaks, et inimesel pole õnneks palju vaja – kõigest paar korda rohkem, kui tal momendil on. Tallinna Toompea teadlased asusid kolleegide väidet kontrollima isiklike palkade tõstmise teel,

tulemused selguvad peale valimisi.

* Valitsusliidu poliitvaatlejad arvavad, et järgmistel valimistel võib Eestis võita Reformierakond. Põhjenduseks toovad nad, et nende poolt kavandatavad valimisseaduse muudatused on paras tsirkus, aga nende peamised favoriidid on klounid. Mõlemad lähevad valijatele hästi peale.

* Viimasel viisidil Hiina Rahvavabariiki kohtus Riigikogu aseesimees Keit Pentus Hiina Kommunistliku Partei kõrgemate esindajatega. Kohtumise käigus arutati globaalmaajanduse mõjude üle suur- ja väikeriikide vahel. Jõuti ühisele tõdemusele, et kui kõik hiinlased loobuksid kasvõi ühest hommikusöögist, siis kõik Eesti elanikud oleksid toidetud järgnevat 50 aastat. Otsustati moodustada ühiskomisjon, mis kontrolliks vastavaid suhtarve, lähtudes Hiina Kommunistliku Partei ja Reformierakonna liikmeskonnast.

* Valitsuse pressikonverentsil vastab karmi talve kütetarvete pärast hirmul olevate korterimajade elanike esindajale peaminister Ansip: „Kui teid häirib kütte hind ning arvate, et selle kõrged aktsiisid ja käibe-

maksu tõus 5%-lt 20%-le käivad üle jõu, siis lülitage küte välja ja minge nurka – seal on alati 90 kraadi.“

* Väike laps ei taha õhtul kuidagi magama jääda. Naine ohkab ja ütleb mehele: „Pane siis telekas käima! Seal räägivad Riigikogu infotunnis peaminister Ansip ning majandus- ja kommunikatsiooniminister Parts rahvale muinasjuttu.“

* Pärast viimast opositsiooni-miitingut Toompea lossi juures kohustati juhtumiga tegelema peaprokurör Norman Aas. Reformierakondlane arutleb koalitsioonipartneriga: „Kas sellepärast, et uurida, miks inimesed tänaval olid?“ – „Ei, pigem sellepärast, et kedagi pole veel kinni pandud.“

* „NSVL-is oli totalitaarne

režiim, mis kontrollis ajakirjandust, aga meil seda ei ole. Näiteks Postimehes määrab kogu ideoloogia Reformierakond,“ rahustas justiitsminister Lang (Reform) riigikogulasi, vastates arupärimisele meedia kallutusest.

* Reformierakond kinnitab, et Eestis töötud ei taha ega oska töötada. IRL täiendab, et see ei vasta täielikult tõele, ja väidab,

et töötud tahavad ja oskavad mitte töötada.

* Turumajanduse iseärasus Eestis: viia inimesed sellisesse seisundisse, et nad on nõus töötama söögi eest, ja nimetada see palgaootuste vähendamiseks.

* Eesti majandus on teinud Euroopas suurepäraseid edusamme. Vastavalt Reformierakonna ja Statistikaameti andmetele oleme Euroopas samaaegselt esimese viie ja viimase viie hulgas.

* Evelyn Sepp küsib kaitseminister Aaviksoolt, miks ainult 30 kaitsevälalast lumetormis hättajäänutele appi saadeti. Aaviksoo vastu: „Aga äkki algab sõda ja mehed on väsinud?“

* Ida-Virumaal on vanasõna: milleks palgata advokaati, kui sama raha eest saab palgata kohtuniku.

* Euro tulek hindu ei tõsta, vaid hoopis krooni minek.

* Kaks mammit panga ees: „Kas ka euro stardikomplekt?“ „Ei, krooni finišikomplekt.“

Nalja allikad: Andrus Tamm, Facebook, Eesti telekanalid, rahvasuu.

Toomas Anni. «Nii kuis üks pääsuke»

Miks on see üks pääsuke inimestele nii hinge läinud, nii meeldima hakanud? Toomas Anni plaadid kaovad müügilgi kui soojad saiad ja teda kuulatakse hommikul tööle sõites, õhtul koju koju sõites. Laudakse kaasa sõnade pähe kulumiseni ja meloodia enam ei tahagi kõrvust kaduda, eriti see “Nii kuis üks pääsuke...”

ANNE RATMAN
Ida-Virumaa ajakirjanik

Miks tema Pääsuke nõnna kuulatavaks on saanud? Ma arvan, et üsna lihtsal põhjusel – seepärast, et seal on seda, mis mujal puudub. Ja seal pole seda, millest kõigil ammu kõrini.

Ei taha parimahullust!

Ollakse ikka juba väga väsinud kõigest võltsist meie ümber. Iga hinna eest parimaks olemisest. Ja kui Toomas Anni laulab, ei ole tal mõttes mõlkumas seda õudsat parimahullust. Milliseid trikke teevad meie eurolaulude süss-sepad, milline asjatu jõu- ja *money*-kulu, milline suur seltskond tegeleb laulukese turundamisega...

Paljud euroesinejaid, igasugused kraaklejad ja laulude labastajad, karaoketajad. Aga ühte hooaegagi ei pea vastu. Need ennast imetlevad saatetegi, pooliku hariduse ja pooliku elukooliga, ekraanile lahti lastud. Näod meigikoorma all, suud süstlaga suureks pritsitud. Igauks tahab omast arust parim olla, kuid ei pane tähele, milline on nende jutt, esinemiskultuur, need laulukestid, mis ei kannata mingit kriitikat.

Võta kas või seesama «Pääsuke»! Elulised tähepanekud, pisikesed, üllatavad. Kui vihm ja torm laastab maad, siis lendab see linnuke madalalt. Kui kenasti on laulooja selle osanud oma laulu sulatada... Ja kui jälle vaikus majas, lendab pääsulind lootusrikkalt taevasse, kiidab sillerdades loodust ja annab meilegi teada, kui õnnelik ta nüüd jälle on!

Oh võta inime, eeskujuks pääsuke...

Sügavuti läheb mees. Ja üllatudes avastab igaüks, kes seda varem pole osanud, et tõepoolest, võtkem eeskjuju pääsukesest. Miks peab üks inimene olema tuim, väsinud, lootusetu? Ei oska näha ilu enda ümber, raiub maha puid, ehitab kivikolosse, vertikaalseid klaasbarakke.

sad. Peatage muusika, väike neiu tantsib teisega...

Kuuldavasti paljud ravivad oma haiget hinge tema lauludega. Vaat siis, kui oled kurb oma abitusest sõna sekka öelda, siis kuulad Toomas Anni, ja see on nagu palsam hingele. Olgu ta siis tänatud!

Miks on inimeste hing haige

Inimesed on raadio- ja teletümpsuuga nii tükaks tehtud, et paljudest siis enam millegi vastu häält tõstetakse. Kui suu paotad, materdatakse

sind oma liigikaaslaste poolt, tembeldatakse uuendusvas-taseks, kremlimeelseks, mil-leks veel! Ja kes on töökaotuse hirmus, ülemusele meel-didatahtmise pinges, ei neil ole aega tegelda ei maharaiutavate alleede ega puudega. Rahvas tõepoolest vaikib. Ja vaikib süngelt. Justkui Ivan Sussaninis...

Kui käputäis tulebki protesti avaldama, siis need pühitakse ladusa jutuga teelt eest. Meie linnast Ida-Virumaal võeti palju puid maha, terved alleed. Täna veel on need mahanülitud puud ja põõsad kõik ühes

tohtus hunnikus, nagu soola riputamiseks värskete haavale. Ja mis hull lugu, töid ei teosta oma regiooni firma, selline luksus on Ida-Virumaale eesti võimukliki poolt keelatud. Meie linna-peale karatakse kohe kõrri, sokutatakse talle nagu Ulfsaki Uku Palmile Öne 13-s mingi kompra, pistet-akse ilmsüüta inime pokri, etsiismedial oleks kellelegi jälle hambad sisse lüüa, nagu päriselus Keskerakonnale. Meie linnakassasse oma kodukoha arengu ei tohi ju makse jääda, kus sa sel-

lega! Ja nii rüüstavad need võõrad me linna ja lammu-tavad eelmise põlvkonna tehtut kahjutundeta, tallates linnaelanike hingel ja südamel.

Vanarahvas ütleb, puud ei tohi maha raiuda, see toob õnnetust raiujale.

Toomas Anni – Laulja

Inimesed räägivad temast. Dmitri ütleb: “Mina kuulasin ka Anni. Imestasin, et kuidas ma varem polnud temast kuulnudki! Lasksin “Pääsukest” kolm korda järjest ja hiljem veel, ka “Vaest meest” kuulasin...Mina kuulan oma raa-list, liiga palju vist kuulan, vahel jääb toppama. Meil pole saada tema plaate. Panin kuulates silmad kinni, tõepoolest, äkki lööb ka meil pärast tormi päike särama...”

Eva: “Toomas Annisse ma olen armunud! Ta meenutab mulle sügavuti HEA-d – Head Eesti Asja. Laulab südamlikke laule ja teeb seda ilma igasuguse “show’ta”. Kui anti välja Eesti aasta enimmüüdud plaadi auhind, pidid kõik üllatusest pikali kukkuma – selle enimihaldatuma sai keegi tundmatu külamees! Ma kuulsin Toomas Anni nime esimest korda! Sellepeale läksin ka mina poodi ja ostsin plaadi. Nüüd autos kogu aeg kuulan, sest kodus ei ole mul plaadimängi-jat. Minge ja ostke ka, usun, et 100 krooniga saate ühe kätte, tal on neid juba üle kümne.

Arvan, et kuna noored võtavad laule internetist ja keegi poes plaatidele raha ei kuluta, siis eakamad ostavad ikka plaadi – nemad ei tõmba endale raa-list lugusid. Nii nagu vanemad inimesed tahavad ajalehte ikka ise käes hoida, nii ka plaati ise peale panna.”

Ivi: „Ma laulan temaga kaasa, juba on palju sõnu pähe jäänud. Rahvalik fenomen.

Muide, ma olen teavitanud ka oma sugulasi, tuttavaid ja kolleege, venelasi ja ameerik-lasi ja sakslasi, ja kõigile on tema laul meeldinud.

Plaadiümbris

NUMBER ÜKS LAULUMES:
Toomas Anni uus jõulualbum “Jõulutäht” on Eesti albumi

müügitabelis teist nädalat järjest 2. kohal peale «ARVO PÄRT-BEST OFF»-i ja jõulukontserdid “Rõõmsad jõulud” koos Kadri Savvaga olid välja müüdnud.

Toomas Anni on lõpetamas oma jõulukontsertide sarja koos lauljanna Kadri Savvaga. Esineti Tartus, Võrus, Tallinnas ja Viljandis. Viimane kontsert on 22. detsembril Kuressaares. Toomas Anni produtsent on Peeter Kaljuste. Nii Anni kui ka Savva on tuule tiibadesse saanud tänu vanameister Heldur Jõgiojale.

Kontsertidel kõlasid laulud uuel jõulualbumilt „Jõulutäht”. Toomas Anni on võitnud rahva südame ja selle kinnituseks on tema albumeid ostetud kõikidest artistidest kõige rohkem aastatel 2008 ja 2009, mil Toomas Anni on pärjatud tiitliga „Aasta Meesartist”

Nädala Juubilar AUGUST KITZBERG 155

Meie kuldse vabariigi praeguses poliitikaelus ette tulevale mõnelegi veidravõitu seigale võib hoolas vaatleja leida üpris asjakohaseid hinnanguid, kui ta viitsib otsida tuge rahvuslikust kirjandusklassikast. Samast allikast annaks tuletada neile imelikele või mõnikord paraku lausa väärarvutetele nähtustele ka parajaid liiginimesusi

Näiteks vajatakse eriti oluliseks peetava poliitilise vastase iseäranis tõhusat sildistamist, et osavasti välja nuputatud ja tavainimestele hästi pealeminevaid „tõendeid“ kasutades mis tahes hinnaga saavutada tema suhtes rahva (resp. valijate) võimalikult mahategev suhtumine. See tuleks arvata poliitkähmlemise alamliiki LIBAHUNDISTAMINE.

(Paljudele tundub, et äsjaseid kirikuehituse-alaseid ründeid Edgar Savisaare aadressil saab eelkõige üksnes sellesse liiki kuuluvatena käsitada.) Sellise hindamisvõimaluse eest olgem tänulikud eesti kunstiväärtslikule näitekirjandusele aluse pannud August Kitzbergile, täpsemalt – tema draamaloomingu tipuks peetavale „Libahundile“, mille tegevus hargneb kaks sajandit tagasi.

Libahundistamisega paistab kõik enam kui imelihtne: keegi heidab või isegi kõigest „pil-

lab“ avalikult, tavaliselt ikka meedias, n-ö temaatilise süüdistuse, mida ärähullutatud inimeste suu kordab nõndakaua, kuni nad hakkavadki tõsimeeli uskuma, et keegi nende keskel ongi libahunt, keda tuleks „käidelda“ klassikalise nõiajahi tavade kohaselt. Polegi vahet, kas tegutseti aastasade eest, inkvisitsiooni või muu hingerinde-võitluse hiilgeaegadel või XXI sajandil.

Kas meie uhke euroareng ei võimenda muidki juba 100 ja enam aastat tagasi eestlast nii tema ülluses kui ka madaluses monumenteerinud Kitzbergi poolt rambivalgusse toodud laiduväärsemaid elukülgid? Olgu siis kõne all rahakultuse kurjakuulutus, varalisest ebavõrdsusest tuleneva mogrimärdilikkuse hukutav jõud („Kauka jumal“), õnnetu kemplemine raha- ja loosiõnne ümber („Rätsep Õhk“) või Punga-Mardi usutunnistus: „Võta raha kokku rahva käest! Raha kokku võtta, see on tarkus!“ („Punga-Mart ja Uba-Kaarel“).

Imetlusväärne on, kuidas 29. detsembril 1855 Pärnumaal Halliste kihelkonnas sündinud saunikupojast iseõppija suutis oma rahva kujutada sellises täpsuses ja haaravuses. Vallakirjutajaamet sai tal otsa 1893. aastal riigikeele väidetavalt nabi oskuse tõttu. [Kas

Tule, oh rändaja, Karksi mägedele, orgudesse ja metsadesse! – kutsub seda paika ajaloojutus „Maimu“ oma kalliks koduks nimetanud pronksivalatud kirjanik.

euroimpeeriumis kunagi samuti hakkab mingi „rahvastevahelise suhtlemise keele“ oskus samasuguselt kaadriküsimusi lahendamata? Tööpõldu pakkus praegune Lätimaa – Kitzbergist sai mõisa piiritusevabriku raa-

matupidaja ja Riia vagunitehase osakonnajuhataja. Seejärel oli ta Tartus pangametnik, kuni sai üksnes kirjanikutööle pühenduda. Et olla oma rahvale headuse ja mõistvuse kasvataja, olgu siis kodumaa ajaloost või kaas-

ajast ajendatud tõsiste või lustakate lugudega.

Sekka pilades kentsakusi, mis meil tänapäevalgi pahameelt tekitavad. Võtkem kas või kustumatu võõrapärasemispüüe, soov end ikka ja igalpool saksemana näidata. Eks see KNIKSMARIIHENLUS avaldu ka nüüdis-Eesti elus. Vahe on vaid keelelises orienteerituses – tollal lummas peenutsejaid *Deutsch*, nüüd *English*, kaunist emakeelt pidasid Kniks-Mariihenid lihtlabaseks, prostaks.

Nõmedusetõrjet on läbi aegade teinud ka paljuetendatud lustmäng „Kosjasõit“, kus serveeritud ajakirjanduse ja elu segased suhted on mõneski lavastuses, viimati Ugala teatris omandanud rabava nüüdisaegsuse. Muuseas, August Kitzberg on Eesti Ajakirjanike Liidu auliikmete loetelus esimene (1924).

Orise eestlase kujunemisteed peremeheks avav „Libahunt“ oma traagilises mitmetahulisuses tuletab end meelde õige mitmel moel. Näidend saab sajandivanuseks – tuleval aastal täitub 100 aastat, kui „Libahunt“ juhatas Pärnus sisse kutselise „Endla“ eluloo. Selle draama ebatavalisust näitab muu hulgas kas või see, et 1940/41. hooajal, kui ENSV-s alustati ettevalmistusi 1942.a algul Moskvas toimuma pidanud Eesti kunsti-

dekaadiks, omistati „Libahundile“ erilist tähtsust. Korraldajate meelest väärilisima lavastuse saamiseks kogunisti käivitati tollaste kultuurijuhtide poolt Estonia ja Eesti Draamateatri „sotsialistlik võistlus“ kogu tolle aja kohases vägevuses. Lõpuks osutus pealejäajaks Draamateatri variant (Tiina – Linda Tubin, Margus – Voldemar Alev).

Orjameelsuse vastu protesteerivatele lava-„Libahuntidele“ lisandus Tallinnfilmi versioon.

Tänapäeval on kujunenud ühe korraliku näitemängu erilise menukuse mõõdupuuk muusikaliks saamine. Muusikaline, lauludega „Libahunt“ sünnib kevadel lauleldusena Eesti Nuku- ja Noorsooteatris. Kas kõigest maguskauni etnograafilise armudraamana või siiski mingil määral ka ühiskonnakriitilises võtmes? Eelmise juubeli puhul nenditi, et 10. septembril 1927 Tartus manalateele läinud kirjaniku looming – nii dramaturgia kui ka proosa pluss Tiibusekolumnid jne – väärriks ükskord ometi koondamist kogutudteosteks. Tõeline klassika, mis aitab lugejaid-vaatajaid paremaks saada, lausa nõuab väärilist põlistamist.

Tiit Maksim

Loe, mis tegelikult Eestimaal toimub

KESKNÄDALA

tellimus jõuluvana kingikotti!

Head lugejad!

Poliitiline ristsõna jätkab ilmumist 12. jaanuarist.

Aitäh kõigile, kes ristsõnade kaitseks välja astusid!

KESKNÄDAL

- Tellimine telefoni teel 617 77 17

- Internetis www.tellimine.ee

- meili teel - tellimine@expresspost.ee

Märkida nimi, aadress, tellimisperiood

- Eesti Posti postkontorites või otse oma postiljonilt

- Otsekorraldusega tellijad sõlmivad

otsekorralduslepingu, mille saajaks on Express Post.

Kuidas tellida populaarset rahva poliitikalehte?

- Tasumine

Tellimuse eest saab tasuda ainult kas Eesti Posti kontoris või tellijale saadetud arve alusel kõikides pangakontorites.

- Hind, soodushind ja tellimisperiood

Express Postist üksinda tellides on tellimuse kuuhind 36 krooni. Kolme kuu hind on 108 krooni. Poolaasta hind (kuus kuud) on 216 krooni ja aastahind (12 kuud) 420 krooni. Soodusena kahekesi tellides on 33 krooni kuu/tellija kohta; kolmekesi tellides 30 krooni kuu/tellija kohta.

NB! Soodustus kehtib alates kolme kuu pikkusest tellimisperioodist.

Jaemüügis maksab üks lehenumber 9 krooni.

- Kojukandes tekkinud tõrgete korral helistage 617 7717

- Info tel 617 7717

NB! Kojukandehäirete pärast palume mitte riielda toimetusega. Kesknädala väljaandja MTÜ Vaba Ajakirjandus maksab lehe kättetoimetamise eest Express Postile.